

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

36022

AR

za tiste,
ki se želé v kratkim času slovensko
brati naučiti.

Druziga natisa.

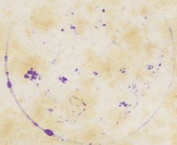
V Ljubljani, 1866.

V založbi in na prodaj pri Leopoldu Kremžarji,
bukovezu.

Natisnil J. R. Milic.

030054 302

36022

030054 302

a
k
š,

b,
n,

a,
a-l
b-
af
fa

1.

Čerke ali pismenke.

**a, b, c, č, d, e, f, g, h, i, j,
k, l, lj, m, n, nj, o, p, r, s,
š, t, u, v, z, ž.**

Glasnice imajo poln glas.

a, e, i, o, u.

Soglasnice nimajo same polniga glasú.

**b, c, č, d, f, g, h, j, k, l, lj, m,
n, nj, p, r, s, š, t, v, z, ž.**

2.

Soglasnica z glasnico dá poln glas.

a,	e,	i,	o,	u,
a-b,	e-b,	i-b,	o-b,	u-b,
b-a,	b-e,	b-i,	b-o,	b-u,
af,	ef,	if,	of,	uf,
fa,	fe,	fi,	fo,	fu,

ap ,	ep ,	ip ,	op ,	up ,
pa ,	pe ,	pi ,	po ,	pu ,
an ,	en ,	in ,	on ,	un ,
na ,	ne ,	ni ,	no ,	nu ,
at ,	et ,	it ,	ot ,	ut ,
ta ,	te ,	ti ,	to ,	tu ,
as ,	es ,	is ,	os ,	us ,
sa ,	se ,	si ,	so ,	su ,
av ,	ev ,	iv ,	ov ,	uv ,
va ,	ve ,	vi ,	vo ,	vu .

3.

e ,	i ,	a ,	o ,	u ,
de ,	di ,	da ,	do ,	du ,
ed ,	id ,	ad ,	od ,	ud ,
te ,	ti ,	ta ,	to ,	tu ,
et ,	it ,	at ,	ot ,	ut ,
pe ,	pi ,	pa ,	po ,	pu ,
ep ,	ip ,	ap ,	op ,	up ,
ke ,	ki ,	ka ,	ko ,	ku ,
ek ,	ik ,	ak ,	ok ,	uk ,
me ,	mi ,	ma ,	mo ,	mu ,

er,	ir,	ar,	or,	ur,
re,	ri,	ra,	ro,	ru,
es,	is,	as,	os,	us,
se,	si,	sa,	so,	su,
el,	il,	al,	ol,	ul,
le,	li,	la,	lo,	lu,
elj,	ilj,	alj,	olj,	ulj,
en,	in,	an,	on,	un,
ne,	ni,	na,	no,	nu,
enj,	inj,	anj,	onj,	unj,
nje,	nji,	nja,	njo,	nju,
ez,	iz,	az,	oz,	uz,
ze,	zi,	za,	zo,	zu.

4.

i,	e,	a,	o,	u,
di,	de,	da,	do,	du,
id,	ed,	ad,	od,	ud,
ti,	te,	ta,	to,	tu,
it,	et,	at,	ot,	ut,
zi,	ze,	za,	zo,	zu,
iz,	ez,	az,	oz,	uz,

si,	se,	sa,	so,	su,
iš,	eš,	aš,	oš,	uš,
ši,	še,	ša,	šo,	šu,
ic,	ec,	ac,	oc,	uc,
ci,	ce,	ca,	co,	cu,
ič,	eč,	ač,	oč,	uč,
či,	če,	ča,	čo,	ču.

5.

o,	u,	a,	e,	i,
ož,	už,	až,	ež,	iž,
žo,	žu,	ža,	že,	ži,
oš,	uš,	aš,	eš,	iš,
šo,	šu,	ša,	še,	ši,
go,	gu,	ga,	ge,	gi,
og,	ug,	ag,	eg,	ig,
ho,	hu,	ha,	he,	hi,
oh,	uh,	ah,	eh,	ih,
ko,	ku,	ka,	ke,	ki,
ok,	uk,	ak,	ek,	ik,
jo,	ju,	ja,	je,	ji,
oj,	uj,	aj,	ej,	ij.

6.

u ,	a ,	e ,	i ,	o ,
mu ,	ma ,	me ,	mi ,	mo ,
um ,	am ,	em ,	im ,	om ,
ru ,	ra ,	re ,	ri ,	ro ,
ur ,	ar ,	er ,	ir ,	or ,
tu ,	ta ,	te ,	ti ,	to ,
ut ,	at ,	et ,	it ,	ot ,
zu ,	za ,	ze ,	zi ,	zo ,
uz ,	az ,	ez ,	iz ,	oz ,
žu ,	ža ,	že ,	ži ,	žo ,
už ,	až ,	ež ,	iž ,	ož .

7.

ba ,	fe ,	mo ,	pi ,	vu ,
ge ,	ro ,	ti ,	še ,	nu ,
nji ,	ce ,	ka ,	ga ,	ze ,
ža ,	hu ,	ča ,	si ,	ne ,
ju ,	lja ,	bi ,	la ,	ša ,
ši ,	de ,	ru ,	gi ,	po ,
ve ,	fa ,	na ,	ci ,	ha .

8.

ba,	bad,	ban,	bal,	bar,
be,	bde,	bla,	bli,	bra,
pe,	ped,	pet,	pel,	pri,
pe,	pde,	pte,	pne,	pre,
mu,	mud,	mad,	min,	mir,
gre,	grin,	min,	miz,	miš,
art,	ort,	vol,	vun,	voc,
avc,	ovc,	int,	ont,	ton,
si,	spi,	spo,	osp,	usp,
vo,	vol,	vor,	von,	več,
ve,	ver,	vre,	vno,	včo,
su,	sum,	sop,	gul,	kod,
kav,	anc,	ovc,	ilc,	ulc.

9.

zna,	znaš,	znam,	rad,	grad,
ta,	tka,	tkaš,	sam,	ksam,
žge,	žgeš,	žgem,	hlad,	hlod,
spi,	spiš,	spim,	vol,	volk,
zvez,	zveš,	zvem,	zvon,	slon,
skli,	skliš,	sklim,	rak,	vsak,

svin, svet, svak, trak, svoj,
pisk, lesk, pask, vosk, lusk,
list, pest, rast, rost, rust.

10.

bra, arb, bru, urb, bro, orb, bre, erb, bri, irb,
gra, arg, gru, urg, gro, org, gre, erg, gri, irg,
spa, asp, spu, usp, spo, osp, spe, esp, spi, isp,
mra, arm, mru, urm, mro, orm, mre, erm, mri, irm,
kra, ark, kru, urk, kro, ork, kre, erk, kri, irk,
zna, azn, znu, uzn, zro, orz, zre, erz, zri, irz,
tra, art, tru, urt, tro, ort, tre, ert, tri, irt.

11.

Razne izreke glasnic.

á, à; é, ê, è; í, ì; ó, ô, ò; ú, ù.

bá,	bé,	bê,	bí,	bó,	bô,	bú,
bà,	bè,	be,	bì,	bo,	bò,	bù,
dá,	dé,	dê,	dí,	dó,	dô,	dú,
dà,	dè,	de,	dì,	do,	dò,	dù,
já,	jé,	jê,	jí,	jó,	jô,	jú,
jà,	jè,	je,	jì,	jo,	jò,	jù,
ká,	ké,	kê,	kí,	kó,	kô,	kú,
às,	ès,	es,	ìs,	os,	òs,	ùs,
ná,	né,	nê,	ní,	nó,	nô,	nú,
à,	èn,	en,	ìn,	on,	òn,	ùn.

brát,	bràt,	dé,	de,	jést,	jest,
čép,	čèp,	věč,	věč,	kúp,	kùp,
krùh,	mùh,	sùh,	kót,	kòt,	bìt,
mést,	mèst,	kós,	kôs,	měč,	měč,
vás,	vàs,	lán,	znàn,	nós,	vôz.

12.

gré,	grěš,	grém,	méh,	sméh,	gréh,
mé,	smé,	smém,	směl,	směrt,	kěrt,
zdi,	zdiš,	zdim,	vás,	klás,	kvás,
vrè,	vrěš,	vrém,	vol,	volk,	dolg,
ko,	ško,	škor,	škorc,	lonc,	norc,
ma,	mam,	maš,	rak,	trak,	vsak,
lju,	klju,	ključ,	kljus,	hrust,	pust,
la,	laž,	naš,	pri,	tri,	skri.

13.

Kolikor glasnic, toliko zlogov.

ak, blisk, cel, čast, dan, en, fant,
gad, hči, in, jest, klin, lov, mož, naš,
on, plot, rast, sad, štor, tresk, um,
verh, zvon, žir; moj brat, tvoj stric,
naš vert, vaš konj, ves svet, ta kmet,
čič ne dá nič, gol vrat.

mi-la ro-ka, le-pa hi-ša, sta-ra te-
ta, do-bro pe-ró, ko-rist-na u-če-nost,
go-spod u-če-nik, slo-ven-ski a-be-ced-
nik, le-va, des-na no-ga, se-ni-ca, zor-

ni-ca, go-li-ca, pše-ni-ca, vert-nar, ve-ri-ga, ne-dolž-nost, mo-li-tev, bo-ga-bo-ječ-nost, vsi-ga-mo-goč-nost, na-ra-va, za-ni-če-va-nje, po-bož-nost, od-kri-to-serč-nost.

14.

sla-vec po-je, lu-na sve-ti, go-lob-gru-li, ju-nec ska-če, ko-bí-la vo-zi, li-pa cve-tè, ra-ca pla-va, u-če-nec be-re, o-če kli-če-jo, ma-ti ši-va-jo, u-če-nik ka-že-jo, be-re-jo, pi-še-jo, so-se-dov fant se po-te-pa, nje-gov brat pa ko-sí, moj bra-tec v šo-lo ho-di, kjer se ve-li-ko le-pih re-či na-u-čí, kte-rih bi se tu-di jez rad u-čil.

kadar začneš brati, beri razločno in loči zlog od zloga, na primer: ljubi otrok moj! ne stori nikdar kaj, kar ob-žalovati bi mogel ti kadaj, misli, ah kako bi bilo žalostno, ako bi zdihovati mogel: zakaj sim storil to! starši kar ti prepovejo rezo kdaj, ubogaj precej, in ne poprašaj: zakaj?

15.

Izmed dveh ločljivih soglasnic med dvema glasnicama vzemi prvo k prvemu, drugo k drugimu zlogu.

nad-lesk, sen-ca, der-ča, skor-ja, dvor-nik, ger-mov-je, her-bet, pom-nim, od-tek, nor-čav, mlin-ci, mlat-va, ser-dit-nost, ser-njak, štor-klja, zor-ni-ca, rib-nik, vam-pež, ob-li-ca.

štiri letne čase imamo, ti so: spomlad, poletje, jesen in pa zima; spomladi raste dan, solnce prigreva, češnja in brskva cvetete, travnik zeleni, šinkovec poje na vse gerlo, ovčar pase ovce; solnčnica se vedno za solncem ozira, nje perje je tečna klaja živini in v cvetji verla paša pridnim čebelam, zernje pobira kuretnina rada in tiči, posebno pa senice; otroci! ali poznate to lepo cvetlico? —

16.

Kterih soglasnic v govoru ne ločiš, ne loči jih tudi v branji, namreč: bl, br, pl, pr, dl, dr, gl, gr, hr, kl, kd, kv, sk, sp, sr, st, št, zd, zl, zr, žr itd.

de-blo, do-bro, se-dlo, ve-dro, poglav-je, o-gra-da, o-hram-ba, ne-kdo, za-kla-ti, bu-kvar-ni-ca, o-ple-sti, opra-va, o-skrum-ba, go-spod, o-skerb,

o-stri-ga, po-šta, po-zdrav, po-zlat-ba,
po-zrač-ba, pre-zre-ti, po-žre-ti.

metla, mostovina, naklada, oklep, o-
strov, ostroga, obrest, podleka, bergla,
obleka, vihra, bedro, jedro, nekdej, na-
kviško, poplačba, poprava, nasproti, po-
skušba, osredek, poštenje, posterv, igla,
pezdir, slovstvo, sestra, ognjišče, pla-
tišče, domorodstvo, votlina, oteklina.

17.

Velike čerke.

A, B, C, Č, D, E, F, G,
H, I, J, K, L, Lj, M, N,
Nj, O, P, R, S, Š, T,
U, V, Z, Ž.

Adlešče, Banjaloka, Cerknica,
Černomelj, Dobrova, Evgeni, Fur-
lanija, Golo, Horjul, Idrija, Ježica,
Kamnik, Lož, Ljubljana, Mengiš,
Nadanje Selo, Njivice, Orehek, Pla-
nina, Ribnica, Senožeče, Šiška,
Toplice, Udmat, Vreme, Zagorje,
Želimplje.

18.

Anton , Bazili , Celestin , Čič ,
 Daniel , Emanuel , Florijan , Gabriel ,
 Henrik , Ivan , Jožef , Konstantin ,
 Ludovik , Ljubno , Martin , Nace ,
 Oselnik , Peter , Rudolf , Samuel ,
 Štefan , Tobija , Udalrik , Venceslav ,
 Zagreb , Žalostna Gora .

19.

A-me-ri-ka , Be-li-grad , Ce-lje ,
 Čem-še-nik , Dal-ma-ci-ja , E-gipt ,
 Fran-co-sko , Go-ri-ca , Har-tum ,
 In-di-ja , Je-ru-za-lem , Ko-ro-ško ,
 Lo-ga-tec , Lju-belj , Man-to-va ,
 Na-za-ret , O-glej , Pariz , Rim , Si-
 sek , Šo-pron , Terst , Uč-ka , Vi-
 šnja-go-ra , Ze-mun , Žu-žem-berk .

20.

Od štetve nekoliko.

Šteje se tako le : Eden , ena ,
 eno , dva , dve , tri , štiri , pet , šest ,
 sedem , osem , devet , deset , enajst ,
 dvanajst , trinajst , štirinajst , petnajst ,

šestnajst, sedemnajst, osemnajst, devetnajst, dvajset.

Številke so pa te: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

Eden-ena in dvajset, dva-dve in dvajset, tri in dvajset, štiri in dvajset, pet in dvajset, šest in dvajset, sedem in dvajset, osem in dvajset, devet in dvajset, trideset.

Številke so pa te: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.

Štirideset, petdeset, šestdeset, sedemdeset, osemdeset, devetdeset, sto.

Številke so pa te: 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

Sto in ena, dve sto, tri sto, štiri sto, pet sto, šest sto, sedem sto, osem sto, devet sto, tisuč ali tavžent.

Številke: 101, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1.000.

Dva tavžent, tri tavžent, deset tavžent, petdeset tavžent, sto tavžent, milijon.

Številke: 2.000, 3.000, 10.000, 50.000, 100.000, 1.000.000.

Rimske številke so pa te:

I 1, II 2, III 3, IV 4, V 5, VI 6, VII 7, VIII 8, IX 9, X 10, XI 11, XII 12, XIII 13, XIV 14, XV 15, XVI 16, XVII 17, XVIII 18, XIX 19, XX 20, XXX 30, XL 40, L 50, LX 60, LXX 70, LXXX 80, XC 90, C 100, D 500, M 1000,
MDCCCLXVI 1866.

Razne prepone v branji.

, vejica,	— pomišljaj,
; nadpičje,	() vklepaj,
: dvopičje,	„“ navodje,
. pika ali končaj,	- ali = vez,
? vprašaj,	- ločnica,
! klicaj,	' odveržaj.

Branje.

Bog je sam iz se-be naj bolj po-pol-na-ma bi-tje, stvar-nik vsih re-čí; stva-ril je ne-bo in zem-ljo, an-ge-lje in člo-ve-ka. On je ve-čen, zgoli duh, vsi-ga-ve-doč, naj mo-drej-ši, vsi-ga-mo-go-čen, po-vsod pri-ču-joč, naj sve-tej-ši, naj res-nič-ni-ši, ne-spre-men-ljiv, naj do-brot-ljiv-ši, naj mi-lost-ljiv-ši, in naj pra-vič-ni-ši. Vse kar je do-bri-ga lju-bi, in kar je hu-dob-ni-ga so-vra-ži. Bla-gor jim, ki ga lju-bi-jo, v ne-be-sa bo-do pri-šli, in ga ve-ko-maj gle-da-li. Gor-je pa jim, ki hu-do de-la-jo, ka-zno-val jih bo po njih za-slu-ženji. Va-ri-mo se te-daj hu-di-ga in sto-ri-mo do-bro, in sreč-ni bo-de-mo na tem in na u-nim sve-tu, ter Bo-ga gle-da-li na vse ve-ke.

1. Oče in njegovi otroci.

Priletniga kmeta so otroci vseskozi nadlegovali, de bi jim dedinstvo razdelil;

de ga bodo že do smerti preredili, kakor mu gré, kakor se tudi hvaležnim otrokam spodobi. Stari oče se brani in brani tje do spomladi. Ko so pa spomladi vrabci na njegovi hiši mlade imeli, vzame oče gnjezdo z mladimi vred, ga dene v tičarnico, ter jo obesi pred zgornjo lino. Kmali so stari prileteli, prinesó živeža in mlade skozi mrežo skerbno in pridno pitajo. Mladi dobé perje in godneji prihajajo, stari jih pa še zmiram pitajo. Ko pa oče vidi, da se morejo mladi sami preživiti, vjame stare, jih zaprè v tičarnico, mlade pa spustí. Nato pokliče svoje otroke, de naj pridejo gledat. Pretekle so ure in ure, tode nobeno vrabče se ni svojih zapertih staršev spomnilo, kateri bi bili mogli lakote umreti, ko bi jih ne bil oče iz tičarnice spustil. Otrokam pa je rekel: Ste vidili, kako staršem otroci povračujejo? Boljši in varniši je, de se starši na mlade ne zanašajo, ker bi se jim lahko godilo, kakor starim vrabcam! Otroci so umolknili in niso nič več očeta zavolj razdelitve premoženja nadlegovali.

2. Drevno sadje.

Sadje se terga s sadnih drevés. Jablko je okroglo. Hruška, češplja ali sliva in smokva so podolgovate. Češnja visi na

dolzim reclji, breskev na krajšim, murba pa na nar krajšim. Oreh, lešnik, in kostanj so zaviti v lušine in lupine. Druge drevesa so: jélka ali hoja, smreka, berst, javor, jelša, breza, jesen, verba, lipa itd. Brin pa in lorber imata zernje, hrast želod in šiške, bukev pa žir.

3. Žito.

Žito raste na polji, namreč: pšenica, rež, ječmen, pri téh ima klas rése, ali je pa gol, in ima zernje v plevi. Nektero žito ima namest klasú latje in zernje v šopkih. kakor oves, prosó, ajda. Sočivje ima lušine, ktere zernje v majhnih predalcih hranijo, kakor grah, bob, grahora, leča in čičerka.

4. Učilnica.

Učilnica ali šola je kraj, kjer se mladost mnogih čednost in učenost uči. Učenik sedí na svojim sedežu, ali pa hodi med učenci, ki v klopéh sedé; on uči, oni se pa učé. Nektere reči jim na tablo s kredo zapisuje, nektere se pa beró iz bukev; eni sedé in pišejo, učenik jim pa pomote popravlja, drugi stojé in pravijo, kar so se iz glave naučili, še drugi šepetajo in ne pazijo na to, kar se uči, neposajeni so; take marsiktera kaznen doleti.

5. Pisanje.

Prednamci so pisali na vošene table z medenimi (bronastimi) dletci, z ojstrim koncam so čerke dolbli, s plošnatim jih pa zagladili, pozneje so čerke z mehkim terstam čertali ali risali. Mi rabimo pa gosje ali pa tudi jeklene peresa; pero pomakamo v črnilo (tinto) in pišemo ž njim. Pisanje posušimo s pivnim papirjem ali ga pa s sipo potresemo. Mi pišemo od leve proti desni, Hebreji pa od desne proti levi roki, Kitajci pa celò od zgoraj doli.

6. Papir.

Nekdaj so rabili bukovne in druge deščice, ali pa drevesno kožo, posebno egiptovskega drevésa, ki se mu je papir reklo. Zdaj je pa papir v navadi, ki se v papirnici iz cunj in cáp napravlja.

7. Hiša.

Hiša ima več razdelkov, namreč: vežo, sobo, kuhinjo, hram, gostivnico, spavnico. Jerbasi so za reči sèmtertjè prenašati; omare, ki se s ključi zapirajo in odpirajo, jih hranijo. Pod streho je podstrešje, na dvorišu vodnjak, hlev drevarnica, kolnica; na vertu skedenj, senica, žitnica ali kašta, pod hišo pa klet.

8. Lepa zvezda.

„Le poglej Ančika, kako lepo se svetla večernica na nebu lesketá“, pravi učenec Blažè. „Ni je lepši zvezde med vsimi na nebu“. In Ančika pravi: „Res je lepa, tode juternica je še lepši in svetlejši“. Prepirati se jameta in gresta k očetu, naj jima razsodijo, zavolj česar se prepirata. Oče pravijo: „Oj, de bi vaji neumna otroka, mar li mislita, de ste dve zvezdi! Ravno ta svetla zvezda se imenuje juternica, ki se zjutrej pred solnčnim vzhodom na nebu prikaže, in večernica, ki jo zvečer na nebu migljati vidimo“.

Veliko prepira za prazne reči

Tud dosti sovraštva in zmote stori!

9. Bodi prijazen.

Neki popotnik popotva skoz vas, kjer je bila cela tropa fantičev, ki so igrali razne igre. Ko se jim ptujic približa, se mu na desno in levo s poti umaknejo, odkrijejo in ga prijazno pozdravijo. Ptujic se jim za to lepo zahvali, in ko jih nekoliko korakov zadej pusti, se naenkrat oberne in popraša: „Fantiči, po kateri poti se gré proti mestu I.“ „Po ti na desni roki“, mu fantiči odgovoré. Na to se mu eden ponudi ga spremiti do perviga homca, od kodar mu pravo pot proti mestu pokaže.

To so bili prijazni fantiči, in prijazne in priljudne fantiče vsak čisla.

10. Stori dobro svojimu bližnjimu.

Tinetu s polja pridšimu dajo mati kos kruha za malico, belejiga od pogače. Tine vesel malice, posebno pa ker je bil jako gladen, gre s kruham na dvorišče. Ko bi trenil, se mu približa sosedov Mihec, in se pred njim vstavi. Gleda beli kruh, zdihuje in pravi: „Naša Micka, kar je bolna, je že večkrat mater beliga kruha prosila! Mi ga nimamo, pa ga tudi kupiti ne moremo!“

Tine gleda zdaj prepadeniga dečka, zdaj kos kruha, ga razlomi v dva kosa in večjiga Mihcu dá rekoč: „Na, nesi ga Micki, in reci ji, da ji ga iz serca privošim“.

Kdor kmali dá, dvakrat dá!

11. Bodi pravičen.

Janezek najde nožek na cesti. Ogleduje ga, in prav vseč mu je; posebno pa ker je imel dve klinji z belimi platnicami. Zdaj se s ceste v stran zavije, ter si gré v bližnjo mejo šibo urezat. Pri ti priliki vidi mladenča po cesti priti, ki po tleh prav pazljivo gleda, kakor de bi kaj iskal. Janezek ugledati ga, pravi: Gotovo bo ta nožek njegov, težko če ga ni on

zgubil. In, se mu približaje, ga vpraša: „Kaj iščeš?“ „Nožka z dvema klinjema in belimi platnicami“, mu mladenec odgovori. Janezek v varžet seže, ter podá mladenču nožek, ki ga je bil malo poprej na cesti pobral.

Janezek je pravično ravnal in pravičnost čislal.

12. Tak bodi tudi ti.

Marica je velikokrat in rada na Boga mislila, in se od Boga pogovarjala. V cerkev je k sveti maši in k kersanskemu nauku pogostama hodila. Rada je molila in pobožno se pri molitvi vedla. Vedno je le to mislila, kar je pri molitvi govorila. Nikomur ni krivice, ampak le dobro delala, kjer koli je priliko imela, ker je vedila, de je to Bogu ljubo in dopadljivo. Bila je pobožna.

Nje zaderžanje v cerkvi je bilo vse hvale vredno. Ni se ozirala okrog; ampak le k altarju je gledala, ali je pa iz svojih bukvic brala. Med božjo službo se je mirno zaderžala, in vse opustila, kar bi druge motiti utegnilo. Bila je spoštljiva v cerkvi.

Skerbno se je pa tudi vsiga hudiga varovala. Bala se je misliti, govoriti ali storiti, kar bi Bogu in ljudem nedopadljivo

bilo. In ničesar se ni bolj bala, kakor Boga žaliti. Bila je bogaboječa.

13. Nikar se ne togoti.

En dan gresta Blaže in Francek v šolo. Tjè gredé kaže Francek svoje pisanje Blažetu. Ta ga pregleda in pravi: „Poglej Francek! tù si dovolj pogreškov napravil, in prav gerdo pisal“. Pogreške mu je hotel pokazati; Francka to jako raztogotí, mu pisanje iz rok potegne in sovati ga jame. Blaže se mu pa ne brani, ampak gré miren svoj pot naprej, in mu zažuga rekoč: „Le čakaj, te bom že gospod učniku zatožil!“ „Le!“ mu Francek odgovori.

Ko sta bila že blizo šole, pocuka Francek Blažeta za rokav, in mu reče: „Slišiš Blaže! nikar me ne zatoži, ne bom te nikoli več ne soval ne tepel. Lepo te prosim!“

Blaže Francka žalostniga in boječiga viditi, de mu je po storjeni nemarnosti žal, de ga odpušenja prosi, mu prijazen roko podá in pravi: „Vse ti odpustim iz serca rad, kar si mi prizadjal!“

Francek se je togotno, Blaže pa mirno vedel.

Francek je odpušenja prosil. Blaže mu je odpustil, bil je prizanesljiv.

14. Hvaležni sin.

Tone gré k bližnjimu kmetu, in ga popraša, ako ga hoče v delo vzeti, rad bi si kaj prislužil.

„Te že vzamem“, mu kmetič odgovori. „Vsaki dan boš z nami jédel, ako boš pridno delal, in čez to ti bom za celo poletje še šest goldinarjev plačal“.

„Prav pridno se bom vedel pri delu“, mu Tone obljubi, „če mi le zaslužek vsa-ciga tedna naprej odštejete. Domá imam uboziga očeta, ki si ne morejo kar drob-tinice zaslužiti. Dal bi jim rad svoj za-služek, vsaki teden posebej“.

Ta otročja ljubezen je bila kmetu tako všeč, de mu obljubi zaslužek vsaki teden posebej naprej plačevati, in mu ga tudi za nekoliko pomnoží. Hvaležni sin nese vsako saboto svoj prejeti zaslužek, in kar je čez teden od jedí sam sebi pri-tergal, z veseljem svojimu očetu na dom.

Tone je bil verl in hvaležen sin.

Globoko v serce si mi, o Gospod! vtisnil svojo zapoved, ki mi velí pokor-nimu biti do smerti svojim staršem in jih ljubiti. O, de bi té sladke dolžnosti nik-dar moja duša ne zanemarila!

15. Spomlad.

Zopet je prišla prijetna spomlad! Solnce sije gorkeje in drevesa ozelenujejo. Moje oči vidijo povsod pisane cvetlice. Tiči pojejo svoje vesele pesmice in delajo umetne gnjezda. Kmetovavec obseje spet svoje njive. V tem nar lepšim času leta igramo mi otroci prav radi v senci drevja. Zdaj ne nosimo več ne kučem, ne roko-
vic, ne kožuhovine. Oh, kako je lepa spomlad! Ljubiti in častiti hočemo Očeta v nebesih, ker jo je človeku v veselje stvaril.

16. Polletje.

Spomlad se je postarala, in kar je dobriga izvalila, poleti zori. Sadunosnice visijo polne sadja; njive rumenijo, in klasje se vetru priklanja. Kosci že ob zori po senožetih kôse brusijo, in veseli kosé, ženske pa za njimi travo trosijo. Vročina je, de se čelo potí. Skerbna gospodinja nese ženjicam zrelega sadja in kisliga mléka na polje. Urno se ženske s snop-
jem verté, moški za njimi pa snope ve-
žejo, jih v stavke devajo, ali pa v ko-
zolce vozijo. Goste megle se po zraku
podé, presušena in razpokana zemlja po-
hlevniga dežja želi. Bliskati se jame, v
daljavi germi in kmali se dež približa, in

suho zemljo lepo namoči in vse lepši raste in zori. Mož! naj se čelo poti, od velike skerbi se beli naj glava; — težavna je tvoja žetev, pa bogata.

17. Jesen.

Dobro letino smo pričakali. Drevje sadja polno visi, podpirati ga moramo, da se ne polomi. Polne jerbaze jabelk, hrušek in češpelj (sliv) nosijo dekleta na dom. V nogradih se začne tergatva. Bréntarji grejo od terte do terte in polnijo brente s sladkim grojzdem, po hramih préša poka, povsod sode nabijajo, da po celi okolici bobni. V žiru po gorah trobijo svinjarji, po vinogradih pa možnarji pokajo, veselice se pojejo, sliši se od hrama do hrama pisk in vrisk, fantiči lovijo tiče po dolinah, možje pa polhe po planinah. Slana se bliža in že nižji travnike pobéli, drevje obletuje, žerjavi leté v ptuje dežele. Lastovke potihnejo, mraz vstaja, in vsaka pridna stvar za zimo skerbi. Ne obotavljaj se tudi ti, o dragi prijatelj! ker se tudi tebi zima bliža.

18. Zima.

Bele muhe letajo, gôre so pobeljene in ravnine pod belo odejo ležé. Iz dimnikov se gosti dim valí, zadovoljni kme-

tič za pečjo sedi, kjer „Novice“ z veseljem bere, in svojim sosedam poljske spise iz njih razklada. Po zimi vse rado počiva, le predice zgodaj vstajajo in čversto kolovrate sučejo, de bo več praznjiga in hodnika. Človek, tudi zima tvojih dni doide! Tudi ti boš počival in vžival, kar si spomladi dobroga vsejal, poleti prida našel in dobroga sadja si jeseni nabral.

Čerke male in velike v pisanji.

a, b, c, č, d, e, f, g, h,
i, j, k, l, lj, m, n, nj, o,
p, r, s, š, t, u, v, z, ž.

A, B, C, Č, D, E, F, G,
H, I, J, K, L, Lj, M, N,
Oj, P, R, S, Š, T,
U, V, Z, Ž.

1. *Ljubezen in čast do Boga.*

„Ljubi Gospoda svojiga Boga
iz vsiga svojiga serca, iz vse
svoje duše, in iz vse svoje moči.“

To je prva in nar veči zapoved. Druga je pa tej enaka: „Ljubi svojiga bližnjiga, kakor sam sebe.“ V teh dveh zapovedih, Boga čez vse in bližnjiga kakor samiga sebe ljubiti, je zapopadena vsa postava in preroki.

2. Šiba otrokam dobra reč.

Pater (oč) Abraham, sloviti pridigar na Dunaji, pripoveduje, de si je drevje v starih časih kralja volilo. Nektere drevesa so hotle oljko kraljico imeti, ker naj dražji maščobo rodi; tode oljka se odreče kraljevi oblasti. Druge volijo vinsko tertó, zavoljo njene močne pijace, pa tudi ona ne hrepeni po kraljevi časti, še celo hrast noče drevju kralj biti; le tern se jim kralja ponudi, kteriga pa nočejo.

Ako bi drevje meni kralja voliti prepustilo, pravi pater Abraham, jez bi jim brezo za kraljico zbral. Brezovka zna zares modro kraljevati, posebno pri otrocih. Kjer ni pri otročji reji šibice, ondi tudi pokoršine ni, brez pokoršine se pa le rogovileži izredé, vse popačene in na duši bolne more pa le brezovo olje ozdraviti. Sv. Duh prav lepo priporoča: „Izredi svojiga otroka prav, in ž njim boš zadovoljen in vesel. Neumnost je terdo vsajena v dečkovo serce, brezovka jo bo pa ven spravila“.

3. Molitev pomaga.

Barba, uboga zapuščena vdova, je s svojim sincikam, Mihcam po imenu, pri nekim skopúhu stanovala, kterimu je mogla vsake kvatre precej plačevati. Revšina jo je ravno zdaj tako terla, de ni mogla stano-

vanja plačati. Prosila ga je, de bi poterpel nekoliko časa, ter mu obljudi, tako hitro plačati, ko bo mogla. „Štiri in dvajset ur“, zareži skopuh nad njo, „ti dam odloga, ako ne plačaš, te bom iz hiše vergel; de pa ne bom škode imel, ti bom vse, kar imaš, dal prodati“. Nič ni pomagalo, ne jok, ne prošnja. „Kar sim rekel, sim rekel“, ji terdovratnež reče, ji herbet oberne, ter jo zapusti. — Kaj je hotla sirota? Ni bilo drugači, ko v božjo voljo se vdati. Mihec je gnal popoldne kozó, edino redilo svoje matere, na pašo. K nekimu Mariini-mu znamnju pridši, poklekne, moli in priserčno prosi kraljico nebes in zemlje, de bi jima nesrečo odvernila, ktero jima je hišnik zažugal. Ko je odmolil, je jel v svojo cajnico jagode brati, de bi jih materi nesel. Kar nenadama sokol tiča pripodi, ki se je v duplino pred sovražnikam skril. To viditi spleza Mihec na drevó, seže v duplo, in

privleče z golobam vred iz njega težko mošnjo polno denarjev. Urno teče domu k materi, ji pokaže, kar je našel, kje in kakó! Marija je njegovo gorečo molitev uslišala, in ji nesreče otela, ki bi ji bila skorej zadela. — Molitev pomaga! —

4. Solnčni zahod.

Janezek in Tine, marljiva bratca, sta imela prav modriga in skerbniga očeta, pa še bogateji lepih čednost je bila nju mati, bogaboječa in dobrotljiva, razun tega pa tudi pobožna, pohlevna in krotka žena; vsak, kdor jo je poznal, jo je spoštoval in čislal. In to mater sta uboga fantiča prezgodej zgubila, negodna smert jima jo je, dokler sta še majhna bila, pokosila, po kateri sta neizrečeno žalovala, in pogostama solzé na nje grobu prelivala.

Čez nekoliko časa, ko sta se po preveliki žalosti nekoliko okrevala, ji oče eniga dne, preden solnce za goro gre, sabo na polje vzame. — Solnce se ravno proti zahodu pomiče, in svoje zadnje zlate žarke čez ozorje po deželi razliva, ko pridejo na lep prostor, od

kodar se jim cela duhovniija po dolzim in širokim prijazno odgerne. Tukaj se oče vstavi in vès zamišljen v rumeno solnce svoje solzne oči vprè ter pravi: „Ljuba otroka! sladko tolažbo v žalosti nam svetlo solnce s svojim lepim zahodom oznanuje. Lejta, kako lepo nam luč in gorkoto pošilja, in življenje razliva čez mnogoverstne stvari vsiga sveta; svojo dnino bo ravno kar na podnebjì doveršilo, ravno zdaj pojde za božjo gnado, in vender se ne jokamo in ne žalujemo za njim, akoravno od nas slovo jemlje in nas zapustiti žuga, zato ker vémo, de nam bo jutri pri jasnim nebu veliko lepši zasijalo, kakor zdaj!“

„Rajnce mati, ljuba otroka! naj nam bodi živa podoba današnjiga dobrotljiviga solncea na nebu. — Kaj ne, de vaji je učila lepiga zaderžanja, moliti in Boga se bati, in po tem nauku, vama je pravo pot odkazala, po kateri imata hoditi, de ne bosta v temi tavala, ampak v svetli svetlobi ves čas svojiga življenja srečno in bogaboječe potovala, po smerti pa v kraj prišla, od kteriga sv. pismo pravi: „Okò ni vidilo, uho ni slišalo, in v nobeniga človeka serce ni prišlo, kar je Bog pripravil tèm, ki ga ljubijo“.

„Oče nebeški, ki nam jo je bil dal, je hotel, da naj nas zapusti; ravno zato nam ne gré za njo preveč jokati in žalovati, sej vémo, da ji gré tam gori veliko boljši, kakor na tem svetu, ona tam žanje, kar je tukaj sejala“.

„Oh, ljubi oče!“ mu na to Tine, starji sin, odgovori, „prav všeč nama je tudi vaš poduk, veliko ložej nama je zdaj pri sercu, po tem takim bomo mater po smerti zopet vidili“.

„Moj otrok! zopet jo bomo vidili na unim svetu, kjer ne bomo nobeniga ne telesniga ne dušniga zlega občutili, kjer ne bo nobene še tako majhne britkosti več, kjer se Bog svojim zvestim služabnikom od obličja do obličja razodeva; ja ravno tako gotovo jo bomo vidili, če bomo le po božjih zapovedih živeli, kot rumeno solnce ob jasnim jutru. — Torej ne žalujmo po nji več, ona je v boljšim kraju, kakor mi — je v nebesih!“ —

5. Kakoršno delo, tako plačilo.

Neki kmetič je imel dva sina, Lipeta in Toneta, ki je vsakimu za rojstvo eno drevésce posadil, drevésci ste lepo in čversto rastle, da ji je bilo lepo viditi. Ko

začnete cvesti, odloči vsakimu eniga, ter pravi: „Obé drevésci ste dobriga plemena, oskerbujta ji pridno; če ji bosta v nemar pustila, vama ne boste rodile nič prida“.

— Stareji fantè Lipe je svoje drevésce prav pridno čedil, zemljo je okrog njega vse skozi rahljaj, mu pregoste véje rezal, ga goseneč pridno čedil, in deblo k kolu pripel. Njegov bratec Tone se pa ni hotel z drevéscam kar nič pečati. Ko je Lipe pridno delal, se je Tone le po vasi potepal, in drevésce popolnoma zanemarjal.

Ko se jesen približa, se Lipetovo drevésce polno rudečih jabelk šibi, tako, da se je moglo podpirati, Tonetovo pa prazno in blede žaluje. Tone to viditi priteče vès zelen in togoten k očetu in jim toži: „Zakaj ste mi dali tako slabo drevó? Lipetovo visí polno jabelk, na mojim ga pa ni cempera. Recite mu, da naj mi dá polovico jabelk od svojiga drevésa“. Oče ga naglo zavernejo, rekoč: „Lipe ti nima kar nobeniga dati, ti zani-kerni potepin. Priden delavec ne bo blaga z lenúham delil. Le stradaj, ker nisi hotel delati, — in ne glej Lipeta pisano, ker ima dovolj jabelk: Kdor ne dela, naj tudi ne jé. — Kakoršno delo, tak zaslužek!“

6. Štempihar.

Štempihar je bil domá iz Oljševka, Šentjurske fare na Gorenškim. Močan je bil tako, de je težko obložene vozove na cesti prizdigoval in obračal.

Neki voznik je bil v Oljševku svoj z vinam obloženi voz v kraj ceste zavozil. Štempihar jo ponoči do voza prižvižga, se sključi, zleze pod voz, se vprè s herbtam va-nj, ga kviško vzdigne in ko bi mignil oberne. Drugo jutro voznik zgodaj vstane. V temi ni porajtal, kako je voz obernjen. Napreže in pelje po ravni tisti poti nazaj, po kateri je včeraj bil privozaril. Še le tačas se spomni, kam vozi, ko tjè prifura, kjer je včeraj svoje konjiče kermil (futral).

Enkrat ga v Trebnjim na Dolenskim, ko je ravno tobak iz Horvaškiga nesel, mejači zalezejo, se ga osujejo in mu veseli oznanujejo: „Čakaj, tiček, si nam prišel v roke, mi te bomo učili kozjih molitvic!“ — Štempihar jim pa polahkama odgovori: „Poberite se, sicer bo druga péla!“ Ker ga pa ne ubogajo berž, zgrabi eniga za drugim, ter jih čez neki plot, kakor kobilice, na dvoriše pomeče, de so reveži dovolj imeli, in se potolčeni dolgo časa pobirajo.

7. *Lev in merkovca.*

Kakor se v basnih bere, je imela zverina svoje dni pod košatim hrastom somenj. Lev v sredi tovaršev ošaben sedi v senci pod hrastom, merkovca pa se po vejah vije in spakuje, in začne v leva želod lučati. Lev jo pisano pogleda, in ji besedice ne zine. Merkovca se ojstriga pogleda ustraši, se pa vender le berž potolazi, in pravi: „Pač dobro, de do mene ne moreš“ — in ga z noviga draži, in želod va-nj meče. Merkovca še enkrat verže, in lev zarjovi, de se zemlja potrese, in merkovca strahu na tla cmokne. Trepetaje levu pod tacami medli in smerti čaka. Vsa zverina prepadena stermí in gleda, kaj bo lev z merkovco storil. — „Ne boš me več dražila ne“ — ji lev zagrozi, — „pa vender, ji pravi, nisi vredna, de bi te raztergal“, ter jo izpusti. Vsa zverina se levu prikloni in ga svojiga usmiljeniga kralja počasti.

Neumno je mogočne dražiti, ker ubogiga lahko v šako dobé. Lepo za mogočne, nad revami se ne maševati; nar močnejši so, ki radi odpuste.

8. *Štiri strani nebá.*

Oče so šli s svojim fantičem s trav-

nika, kjer so kosili, proti domu. Solnce je že zahajalo, ter ga gredoč poprašajo, rekoč: „Jurče! ali vësh, kako se pravi uni strani nebá, kjer solnce zjutraj vzhaja?“

„Ne vëm ne“, jim deček urno odgovori.

„Zapomni si tedaj“, mu oče rekó, „tisti strani nebá, kjer solnce vzhaja, se pravi vzhod ali jutro. Unimu pa, kjer zahaja, vzhodu ravno nasproti, pravimo zahod, zapad ali večer. — Tisti strani, kjer solnce opoldne stoji, se pravi jug ali poldan. Poldnevu ravno nasproti se pravi pa sever ali polnoč“. To so oče svojimu sinčiku pravili, dokler si ni dobro zapomnil.

9. Boljši dežela.

Neki starši so s svojimi otroci živeli na pustim otoku neizmerniga morja, kamor so se bili po strašnim barkolomu rešili. Jédli so gole korenine in mnogoverstne zeliša, pili pa bistro studenčnico, v temnim berlogu pod sivo skalo so pa prebivali.

Otroci se niso mogli ničesar opomniti več, kako so bili na otok prišli; ničesar ne vedó od tega, kar so unkraj morja imeli, ne od kruha, ne od sadja ali pa še od kaj boljšiga ne; vse take reči so jim bile neznane jedi.

En dan priveslajo štirje zamorci v enim majhnim čelničju do omenjeniga otoka. Starši so bili te prikazni neizrečeno veseli, ker so mislili, de bodo po njih od tukaj rešeni. Tode barkica je bila premajhna družinico va-njo vzeti, in jo unkraj morja prepeljati. Oče stopi tedaj va-njo prvi in se morskim valovam izroči.

Mati in otroci se ihtijo in jočejo gaviditi v zbitim čelničju, v katerim se ima zdaj pa zdaj od brega odriniti. Oče jih tolaži: „Ne jokajte!“ jim pravi, „unkraj morja je boljši dežela, vsi boste kmali za mano tje prišli!“ Zamorci čelnič odri-nejo in z očeta zapušenim sirotam spred oči zginejo.

Ko vdrugič po mater pridejo, sta se otroka za njo še bolj jokala. Tudi ona ji tolaži rekoč: „Nikar ne jokajta! V boljši deželi se bomo zopet vidili“. Kmali potem priveslajo pa po otroka, ktera sta se černih mož čez vse strašno bala, in tresla se v čelnič podati in za starši v boljši deželo peljati. V vednim strahu in trepetu po dolgi vožnji zagledata kakor iz strašnih sanj se zbudivši kraj boljši dežele.

Veselja, ljube starše na bregu zagledati, ki so ji priserčno sprejeli, in v senco pod visoke palme peljali, kjer so ji na zeleni ledini s tečnimi jedili in dobrim

sadjem pogostili, moje peró ne more popisati. „Oh, kako nespameten je bil najin strah!“ sta otroka glas povzdignila, „ne bati, ampak veseliti bi se bila imela, ko so bili černi možje po naji prišli, in naji v boljši deželo, čez neizmerno morje, prepeljali“.

Nju oče povzame besedo ter pravi: „Resnično, ljuba otroka! naše prejadranje iz uniga pustiga otoka v boljši deželo, ima za nas še večí pomen. Nam vsim je še odločeno potovanje v daljno in veliko lepši deželo. Celi svet, na katerim prebivamo, je otoku podoben; ta lepa dežela, v kateri zdaj bivamo, je za nas — akoravno slaba — podoba nebes, prejadranje tje čez viharo morje je smert. Čelnič naj nas opomni mertvaške truge, v kateri nas bodo černi možje od tukaj nesli. Tode, kadar se bo ura našiga življenja stekla, de bodem mogel jest, mati, ali pa vi dva od tukaj slovó vzeti, nikar se ne prestrašimo. Smert ni za dobre ljudi nič družiga, kakor preselitva v boljši deželo, katero je Bog vsim pravičnim obljubil.

To strašno morje bomo kmali zapustili,
Ko iz tega sveta bomo se ločili.

10. Prebrisani slepec.

Neki slepec je bil na vertu blizo jablane vse svoje premoženje (500 gold.

gotovine v srebru) zakopal. Njegov sosed to viditi, gré drugi dan in zakopani denar slepcu ukrade. Čez nekaj časa gré slepec po denarje, to de, namesti gotovine le prazno mošnjo najde. Nihče drug mi ni mogel tega storiti, sam pri sebi misli, kot moj bližnji sosed Jernač; torej tava ob palici k njemu in jame med drugimi rečmi takole govoriti: „Uni dan sim 500 goldinarjev na vertu zakopal, 500 sim jih pa še prihranil za druge potrebe, ki bi me utegnile zadeti, ker pa vidim, mi jih ne bo treba, kaj misliš Jernač, ali jih čem na obrest dati, ali pa k poprejšnjim zakopati?“ — „Jest mislim, de bo varniši, če jih k unim deneš“, mu prekanjeni sosed prigovarja.

Ko se slepec od soseda odpravi, nese Jernač berž ukradenih 500 gold. tje nazaj, kjer jih je bil ukradel, s tim namenam, de si bo potlej vès zaklad vsvojil. Tode slepec, akoravno ni dobro vidil, je pa dobro umel, vzame svojih nazaj prinesenih 500 gold., gré ž njimi vesel domú, ter jih bolj varno shrani kakor poprej.

11. Dobro je, če zná človek brati in pisati.

Ubog kmet je imel brata, ki je šel po svetu. Ko pa preteče več kot dvaj-

set let, ni imel od brata ne duha ne sluha. Vsi so mislili, de je že davnej umerl. Kar dobi kmet naenkrat pismo. Ker pa ne zna sam brati, gré do kerčmarja, in dá mu pismo prebrati. Kerčmar prebere narprej pismo sam za se, ter reče kmetu: Lej, ljubi moj sosed! tukaj stoji zapisano, de ti je pred nekoliko tedni brat umerl, in de ti je zapustil 50 tolarjev. Pa moraš berž se na pot podati, in sam po denarje iti.

„Kam pa“, ga Štefan radoveden popraša?

„V Prag, okoli 100 milj daljave od tukaj“, mu kerčmar odgovori.

„Kaj! 100 milj tje in 100 milj nazaj: to stori 200 milj!“ mu Štefan reče.

„Po tem takim bi me potnina in zguba časa skorej više stala, kakor bom tam dedšine dobil“.

„Věš kaj?“ — pravi kerčmar — „daj meni to pismo in prodaj mi svojo dedšino, 30 tolarjev ti dam za-njo, in ti ne bo treba zastran tega se po svetu klatiti, pa ne smeš od tega nikomur nič zblekniti, ali si zadovoljen?“

„O pač de!“ se mu kmet vesel odreže.

Kerčmar gré na to v drugo sobo, in prinese Štefanu obljubljenih 30 tolarjev, mu jih na mizo odšteje, ktere Štefan vesel

v svojo mošnjico pograbi in jo ž njimi vesel poméde proti domu.

Čez več let spozna kerčmar na smertni postelji, ko je bil med tim zavoljo slabiga gospodarstva v veliko nadlogo in siromaštvo zabredel, kako je ogoljufal uboziga Štefana. V tistim pismu je namreč stalo: „Kdor ta list prinese v Prag in ga pokaže kupcu, gospodu Svobodu, prejme od njega 2000 tolarjev“.

Teh 2000 tolarjev je dobil kerčmar in jih tudi zapravil še pred svojo smertjo. —

Ko bi bil Štefan, ko je še otrok bil, lepo v šolo hodil, in se brati in pisati učil, ne bil bi tako gerdo goljufan bil za svoje lepo premoženje. Človek, ki brati in pisati ne zná, je slep, čeravno ima bistre oči, stokrat je v nevarnosti, če pride hudobnim ljudem in sleparjem v roke.

12. Dobri stari časi.

Sin: Kaj ne, oče, ko ste vi še majhni bili, so bili dobri stari časi, od katerih nam večkrat pripovedujete?

Oče: Ne, Matiče, ne; moj oče so imeli dobre čase, ne pa jest.

Déd: Nikar ne verjemite tega. Jest sim se mogel vse svoje dni jako truditi. Le mojiga očeta časi so bili dobri časi.

Predéd (za pečjo): Kaj li kvantate

in prazno slamo mlatite! Jest sim terpel kot črna živina, de sim si krajcar zaslužil.

Sin: Kdaj tedaj so bili tisti dobri časi? Po tem takim tačas, kadar še ni bilo ljudi na svetu.

13. Lakomnik.

Lakomnik zbolí, in pokliče ravno tako lakomniga zdravnika k sebi, ozdravljati ga, kateri ga je srečno ozdravil. Lakomnik misli sèm ter tjà, s čim bi ga plačal, de bi mu ne bilo treba denarja šteti. On naliže 12 steklenic z vodo, jih zakapi s smolo ter jih zdravniku za razne zdravila ponudi rekoč: de je pravi šampanjer. Zdravnik jih z veseljem vzame, domú spravi, in v klet, brez de bi bil dragoce-njeno pijačo pokusil, v pesek zakoplje. Ko zdravnik umerje, planejo njegovi dediči čez pokopane steklenice, v katerih pa namesti praviga šampanjerja smerdljivo vodo dobé.

Tako znajo lakomniki lakomnike za nos voditi!

14. Ne veste ne dneva ne ure.

Vsi moramo umreti, to vemo; pa nobeden ne vé ne dneva ne ure. Pred veliko léti je sedelo v gostivnici več mož, ki so se prijazno pogovarjali sedaj od te sedaj od une reči. Med drugim so se

tudi pomenkvali od smerti in nje negotovosti. To je de, pravi sicer že prileten, pa vender še močan mož, ure svoje smerti ne vemo; to pa vender lahko rečem, de danes ne bom umerl. Eni mu sicer ugovarjajo, de se tudi to ne more za gotovo terditi; kako lahko namrcč mertud ali sicer neprevidena nesreča naglo konča človeku življenje! Uni pa le terdi, de danes ne bo umerl. — Družba ima kmali zopet druge pogovore, dokler se uni, ki je poprej tako prederzno govoril, domu ne verne. Vsim še voši lahko noč in jutri zopet srečen shod. Dve minuti pozneje se sliši v gostivnico težek padec. Pivci se zganejo in hitijo z lučjo gledat, kaj bi bilo, in — kaj vidiijo? Tovarša mertviga pod stopnicami. V temi je padel čez stopnice in si je glavo razbil. Zamišljeni in molčé gredó gostje narazen, in ali domú gredé ali pri merliču si je gotovo vsak mislil: Prav je govoril Gospod Jezus: „Ne veste ne dneva ne ure“.

Zlate resnice.

Kdor samiga sebe povišuje, prazno glavo oznanuje.

Le terpljenje naših dní nam veselje posladi.

Sreča nam privabi prijatlov dovolj; nesreča jih pa odpodí.

Nič ti ne bo pomagalo, akoravno si se verlo učil, in veliko naučil, če pa pridno delati nočeš.

Kdor pridno dela in lakomen ni, lahko brez vsiga bogastva živi.

Srečna duša, ki Boga bolj kakor svet ljubi; ob sodbi ima plačnika in ni na zgubi.

Govor je zvesta podoba duše. Po njem se spozná pamet in serce človeško.

Stori le, kar ti pamet velí, in ne porajtaj na druge ljudi.

Kdor pomaga drugim iz nadlog, rad pomore mu tud' Bog.

Kdor svojih želj ne premaguje, smertno si bodalo (sulico) kuje.

Bog srečo otroku da, ki starše v čislu ima.

Prečudne in skrivne so božje reči; presoditi človeku mogoče jih ni.

Prebrisana glava in pridne roke so boljši blagó, kot zlate goré.

Drobtinice iz vodil lepiga obnašanja.

1. *Bodi priljuden in lepiga vedenja in zaderžanja, in gotovo te bodo ljudje čislali. Priljudnost se šteje med pripomočke si ljubezen in nagnjenje ljudi zadobiti, in svojo čast in srečo povikšati.*

2. *Nosi se po svojim stanu, ne bodi umazan, stergan in zmeršen, ampak kar se dá, snažno oblečen.*

3. Pozdravi sleherniga, posebno znanca in spoštovane osebe, in zahvali se jim, če so te pozdravili.

4. Če prideš k znanim, voši jim po okolišini: dobro jutro ali dober dan, ali dober večer.

5. Govori počasi in razločno, de te bo vsak lahko razumel. Krohotati se in naglas smejati ni lepo.

6. Ne zasmehuj družih, ne dajaj jim primkov, ampak obnašaj se pametno, de te ne bodo ljudje čertili in sovražili.

Lepa obnaša zaljša možá,

Blagor je njemu, kdor jo imá!

Pregovori in lepi nauki.

Z Bogam začni vsako delo

In bo dober tek imelo.

De dober si in dobro striš,

Zato na svetu le živiš.

Če hočeš srečen biti,

Se moraš mlad učiti;

Potrudi se Bogu depasti,

Od dné do dné v dobrim rasti.

Če nauk poslušáš,

Spolniti ne skušáš,

Si srečo kaziš;

Vse bode veselo,

V prijaznost te vzelo,

Če lepo živiš.

Če starše spoštuješ, in ljubiš Bogá,

Je vse ti priljudno, te rado imá.

S časam svojim prav ravnaj,

De ti žal ne bo kadaj.

Revežem pomogaj rad,

Ker je revež tud' tvoj brat.

Kdor vedno misli na Bogá,
 Se njemu rad priporočuje;
 Kdor z Bogom vse dela ravná,
 V nesreči k njemu le zdihuje;
 Kdor po zapovedih prav živi,
 Je svojim prednikom podložen,
 Kdor dobro vselej rad stori,
 Le on v resnici je pobožen.

Omikana pamet, nedolžno sercé,
 Nar lepši zaklad je za leta mladé.

Pravičen in dober do vsaciga bodi,
 Po vnanji dozdevi nikogar ne sodi.

Kar dobriga svojimu bratu storiš,
 Stokratno plačilo v nebesih dobiš.

Če hočeš sebi kaj
 In drugim k pridru biti,
 Se moraš pridno zdaj
 V mladosti delati učiti.

Otrok, ki staršev ne spoštuje,
 Jih draži, žali, zaničuje;
 Popači svoje si sercé
 Hudobniši od dné do dné.

Nauka staršev zaničvat' ne sméš,
 Ker si še malo skusil, malo véš.

Kdor težko dela, ga ne zaničuj,
 Če reven je in nizek tudi,
 Zavolj pridnosti vselej ga spoštuj,
 In misli, de se za te trudi.

